

Г. Банщикова ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана».
– Київ : КНЕУ, 2010. – 210 с.

Білозір Мілена

студентка 1 курсу

факультету менеджменту та маркетингу

НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського»

bilozirmilena@gmail.com

Погребняк Анна,

К.е.н., ст. викладач кафедри економіки і підприємництва

НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського»

anna.u.pogrebnyak@gmail.com

АНАЛІЗ ВИРОЩУВАННЯ СОЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНИ

Анотація: Соя як перспективна агрокультура; її біологічні особливості. Темпи та тенденції її вирощування, розміщення посівів на території України. Порівняльна характеристика обсягу експорту України та Бразилії протягом останніх п'яти років. Перспективи експорту сої.

Ключові слова: соя, вирощування, експорт, Україна, Бразилія

Bilozir Milena

1-year student,

Management and Marketing

National Technical University of Ukraine

named after Igor Sikorskyi

bilozirmilena@gmail.com

Pohrebniak Anna

PhD, senior lecturer of Department of Economics and Entrepreneurship,

National Technical University of Ukraine

«Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»

anna.u.pogrebnyak@gmail.com

ANALYSIS OF SOY PRODUCTION AND ITS PERSPECTIVES IN UKRAINE

Annotation: Soya as a forward-looking agricultural plant with optimal biological features. Growth of soybeans production and crop placement in Ukraine. Comparing exporting of soy in Brazil and Ukraine. Prospect of soy export.

Key words: soya, production, export, Ukraine, Brazil

В останні роки широким попитом користується вирощування сої. Дана культура досить швидко вирвалася в лідери агроринку. З 2015 року Україна займає перше місце з вирощування сої, а з 2016 стала її експортером у більше ніж 50 країн світу.

А все тому, що переоцінити її універсальність не можливо. Зернина сої приблизно на $\frac{1}{2}$ складається з білку, $\frac{1}{5}$ олії, $\frac{1}{4}$ вуглеводів та $\frac{1}{9}$ приблизно становлять корисні мінеральні речовини, ферменти, фосфати. Саме тому сою використовують для виготовлення тваринних кормів, топлив та продуктів харчування. Говорячи, про сою як про продукт харчування варто сказати, що з неї виробляють: борошно, молоко, олію, м'ясо, тофу, крупу, окару.

Також соя приваблива у екологічному відношенні. Вона в значній мірі забезпечує себе азотом за рахунок його біологічної фіксації з повітря. У результаті функціонування цього процесу азотний баланс ґрунту залишається позитивним без внесення мінеральних добрив. У групі однорічних бобових культур соя за інтенсивністю біологічної фіксації азоту з атмосфери поступається лише 1 агро культурі - люпину.

Вирощування сої в Україні.

Із моменту проголошення незалежності України посівні площі сої зросли приблизно у 22 рази — із 92,6 тис. га до 1994,1 тис. га. При тенденції, що останніми роками збільшення відбувається в середньому на 9%. Серед регіонів України найбільшими обсягами вирощування сої відзначаються: Полтавський (221 тис. га посівів), Хмельницький (190,4 тис. га посівів), Київський (172,5 тис. га посівів), Кіровоградський (160,3 тис. га посівів) і Сумський (152,3 тис. га посівів). В цих 5 областях в сукупності зосереджено 45% посівних площ сої (рис.1.) [1,2].

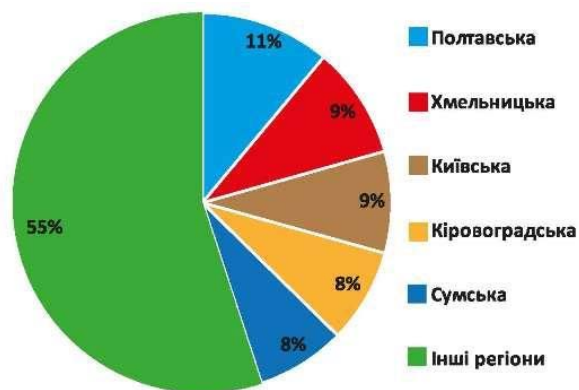

Рис. 1. Области з найбільшими обсягами посіву сої в Україні та їх частка у загальній структурі в 2017 р [3].

Як бачимо на діаграмі, більшість посів розташована у Степовій та Лісостеповій зонах України.

Для отримання найкращого ефекту слід висівати 2-3 сорти сої різної скоротливості. Загалом в Україні вирощують більше 62 сортів сої, що в свою чергу є найбільший показник у світі.

Українська соя на зовнішньому ринку

Проте Україна лідирує не лише за кількістю виведених сортів, а також і за обсягами виробництва. Зокрема у 2009, Україна посіла перше місце в Європі по обсягам вирощування. Проте потенціал використовується не повністю і за даними асоціації «Дунайська Соя» Україна поступається у врожайності деяким європейським країнам (табл.1.) [4].

Таблиця 1. Обсяги виробництва сої

Країна	Україна	Словенія	Італія	Франція
Врожайність	2,1 т/га	3,47 т/га	3,15 т/га	2,77 т/га

Проте навіть з таким невисоким показником врожайності з 2017 Україна року входить до 9 країн-виробників сої світу та має досить перспективне майбутнє.

Для прикладу пропоную розглянути обсяги експорту сої за останні 5 років та результати конкуруючої на ринку сої держави – Бразилії (табл. 2.).

Таблиця 2. Порівняльна характеристика експорту сої Бразилії та України, 2015 – 2019 рр.

Рік	Україна	Бразилія
2015	2,2 млн т	54.32 млн т
2016	2,6 млн т	51.58 млн т
2017	2,8 млн т	68.15 млн т
2018	3 млн т	83.61 млн т
2019	2,1 млн т	44 млн т

Говорячи про статистику в Україні, видно що останніми роками обсяг експорту зростає, але у сезоні 2018/2019 відбувся спад до мінімальної за останні 5 років позначки. Незважаючи на те, що у сезоні 2018/2019 вирощено було рекордну кількість сої - 4,5 млн тон, тоді як 2017/2018 - лише 3 млн тон. На такий спад вплинули так звані «соєві правки», які з вересня 2018 року відмінили відшкодування ПДВ у розмірі 20% при експорті сої компаніями, що її не вирощують. Це дуже вплинуло на компанії-експортерів та знизило закупівельні ціни на сою всередині країни.

Бразилія – відома своїм швидким темпом вирощування та експортування сої, для прикладу у 2006 експорт сої складав лише 26 млн тон. Досягнення такого результату сприяла наявність природних ресурсів вкупі з державною політикою, техніко-науковими навичками та підприємництвом бразильських фермерів. У Бразилії застосовують технології, що відновлюють деградовані пасовища та поля, тим самим збільшуючи кількість територій для посівів і вирощування аграрних культур а також зберігаючи навколишнє середовище втілюючи на територіях свої закони біобезпеки. Проте і у Бразилії теж чітко помітний спад в експорті сої у 2018 р. Хоч на відміну від України цей спад пов'язаний з посухою (на 65-70% площах фіксувався дефіцит вологи у ґрунті) [5].

В свою чергу Україні це може дати поштовх до зайняття певного місця на ринках країн, що до того імпортували у Бразилії, зокрема це стосується Китаю. Китайський ринок - це мрія усіх експортерів, адже китайська економіка посідає друге місце у світі за своєю величиною. В додаток населення Китаю збільшується щорічно. Для експортерів важливий обсяг ринку, бо чим більший ринок - тим більше збуту.

Кожного року Китай імпортує приблизно 90 млн тонн сої. Українському експортеру дуже важливо диверсифікувати ринки збуту і обчислити цільові ніші, групи, яким може бути цікавий той чи інший товар, зокрема сої. А ключове завдання вітчизняних виробників – розширити товарну номенклатуру експорту, насамперед, за рахунок перероблених соєвих продуктів.

Висновок:

Отже, географічне положення України та її родючі чорноземи гарантують оптимальні умови для вирощування сої. Повністю використовуючи свій потенціал та досягнувши максимального використання посівів можна подвоїти обсяг сої для експорту та зайняти провідне місце у світі. Як бачимо з досвіду Бразилії, при оптимальних економічних законах сою можуть займатись як малі так і великі бізнеси, що як результат на міжнародному рівні буде приносити користь економіці держави. Важливо лиш обрати правильну економічну стратегію та орієнтир розвитку її виробництва, переробки та експорту.

Список використаних джерел:

1. Стаття «Ринок сої: розвиток, тенденції і прогнози» Юрій Кернасюк. Електронне посилання: <http://agro-business.com.ua/agro/ekonomichnyi-hektar/item/8978-rynok-soi-rozvytok-tendentsii-i-prohnozy.html>
2. Стаття «Соя: значення та виробництво в Україні». Електронне посилання: <http://scientists.kharkov.ua/science-and-life/314-soya-znachennya-ta>
3. Стаття «Ця універсальна і популярна соя». Електронне посилання: <http://agro-business.com.ua/agro/hist-nomera/item/1686-tsia-universalna-i-populiarna-soia.html>
4. Стаття «Місце України на світовому ринку соєю». Електронне посилання: <https://agronews.ua/node/81261>
5. Стаття «Brazil soybeans export volume 2006-2018». Електронне посилання: <https://www.statista.com/statistics/721215/soybeans-export-volume-brazil/>

Гончар Катерина

Студентка факультету економіки та управління
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»